Skattebetalarnas förening har fel fokus

I förra utgåvan av Svensk Tidskrift belyser Jonas Hellman och Anders Hultin problematiken kring Skattebetalarnas förening och dess prioriteringar. I ledaren konstateras att Skattebetalarnas förening i vissa stycken gjort både viktiga och förtjänstfulla insatser mot fastighetsbeskattningen men att det finns viktig kritik att rikta mot andra delar eller snarare avsaknaden av annan verksamhet. Ledarens viktiga poäng är emellertid att Skattebetalarna helt eller delvis missuppfattat sitt uppdrag. För jag antar att föreningen missuppfattat och inte misslyckats med uppdraget att bilda opinion mot skattehöjningar.

Under perioden juli 1993 till september 1994 var jag verksam som informationsansvarig på Skattebetalarnas förening. Under min tid på föreningen hade jag det höga nöjet att använda föreningen som vapen i kriget mot de skattehöjningar som den dåvarande socialdemokratiska oppositionen var i full färd med att planera. Sin tid i opposition utnyttjade socialdemokraterna på ett föredömligt sätt. De missade inte en enda möjlighet att hitta på skatter de skulle införa eller höja så snart makten var återtagen. På den tiden var föreningens lista på skattehöjare diger. Skattehöjare, oavsett partifärg, var genuina fiender till föreningen. Det märktes inte minst på de otaliga skriftväxlingar föreningens VD Björn Tarras-Wahlberg hade med företrädare för olika partier. Var det inte socialdemokraten Lars Hedfors som ljugit om någon planerad skattehöjning så var det Bo Lundgren som var upprörd över något uttalande.

Under den borgerliga regeringsperioden var det enkelt att agera för föreningen. Man fick uppmärksamhet för vad man än gjorde. Klagades det på regeringen var det "poppis" i media och kunde man nita fast socialdemokraterna vid någon ny planerad skattehöjning så var det tacksamt för media att haka på. Att det var enklare för Skattebetalarna då har att göra med framförallt två saker. För det första var fienden enkel att identifiera och för det andra var socialdemokraternas planerade skattehöjningar för låg- och medelinkomsttagare så höga att inte ens Björn Tarras-Wahlberg kunde blunda för dem. Annars var han mest intresserad av skattehöjningar som drabbade honom själv.

Fokus har varit mer eller mindre fel sett ur opinionsbildningsperspektiv de senaste 10 åren. Lejonparten av föreningsledarens (VD:s) tid och uppmärksamhet har ägnats åt fel saker. Att skriva samarbetsavtal med Statoil, Wasa Försäkringar eller andra typer av försäkringsbolag som erbjuder skattemjuka lösningar på varma kanalöar är inte huvuduppgiften för VD. Det kan inte heller vara prioriterat att ordna kombinerad studie- och semesterresa till något skatteparadis för medlemmarna i föreningens "guldklubb". De medlemmar som vill öppna konton på en offshore bank bör lösa det utanför ramen för föreningen. Denna typ av aktiviteter är i grund och botten helt fel. Det är inte med dessa aktiviteter man skapar sig trovärdighet som avsändare av skattesänkarbudskap för drabbade medborgare. Hade namnet varit höginkomsttagarnas eller skattesmitarnas förening hade verksamheten varit rätt. Men då hade också grundarnas intentioner varit annorlunda. Syftet med föreningen är enligt grundarna (Familjen Wallenberg med dåvarande vice häradshövding Marcus Wallenberg i spetsen) att motverka ett ökat offentligt utgiftstryck samt höjda skatter. Enkla saker som är svåra att missförstå om man inte anstränger sig.

VD:s argument för dessa aktiviteter har alltid varit att de drar in pengar till den övriga verksamheten. Men ett problem som kommit på köpet är att medlemsrotationen är hög. När man inte behöver förmånerna behöver man heller inte föreningen.

Ett annat avgörande problem för föreningen är styrelsesammansättningen. För det första är den på tok för stor vilket leder till inaktivitet och för det andra saknas medlemsförankring. Som det ser ut i dag har Björn Tarras-Wahlberg samlat sina vänner och bekanta eller bara sådana individer som han vill frottera sig med. SJ-chefen Stig Larsson är säkert en förträfflig man men jag har inte uppfattat att han direkt står på barrikaden och kräver lägre skatter för vare sig företag eller privatpersoner. Det samma kan sägas om majoriteten av styrelsen. Detta möjligen undantaget Cecilia Stegö Chilò och Patrik Engellau. Självklart borde styrelsen fungera som ambassadörer för föreningens åsikter och budskap i det offentliga samtalet men så sker ej.

Istället förekommer styrelsen endast i undantagsfall i den offentliga debatten t ex när det är skandalskriverier i Aftonbladet eller Expressen. De båda tidningarna brukar återkommande göra en styrelseredovisning som brukar beskriva antalet ingående grevar, baroner, friherrar och direktörer samt styrelsens modesta medelinkomst om 975.000 sek/-år. Denna typ av läsningen är allt annat än uppmuntrande och skulle lätt kunna

undvikas om man rekryterade styrelsemedlemmar utifrån striktare kompetenskrav och dessutom ställde krav på aktivt agerande. I rättvisans namn bör dock påpekas att de båda tidningarnas invändningar kring titlar och inkomster är ovidkommande. Problemet kvarstår dock då skriverierna inte skapar trovärdighet åt budskap om lägre skatter för de som tjänar 14.000 sek/månad och uppåt.

Föreningen med sin breda medlemsbas är en perfekt plattform från vilken en skatterevolt skulle kunna starta. Resurserna i form av kompetens och medel finns. Sedan länge håller sig föreningen med skickliga utredare och ekonomer som alla skulle kunna utnyttjas effektivare i rent folkbildande syfte. Men också som företrädare för radikala åtgärder mot arbetslöshet skapade av alltför höga skatter.

Sedan gäller det att skapa en långsiktig strategi och planera aktiviteter på ett sätt som gör att föreningen bygger upp ett förtroendekapital i media och bland opinionsbildare. Föreningen kan inte fortsätta som en skadeskjuten kverulansfågel åt något enstaka borgerligt parti. Det som sannolikt är bäst för skattefrågan och föreningen är om grundarna tar tag i föreningen och kräver resultat. Det skulle inte heller skada om Björn Tarras-Wahlberg efter drygt tolv år som VD fick nya arbetsuppgifter. Det skulle säkerligen leda till en väsentlig vitalisering. Björn har gjort många förtjänstfulla insatser och jag uppskattar honom som vän men förnyelse är alltid nödvändigt.

David Fält
Stockholm

Framtidsvision eller domedagsprofetia?

Markus Uvell är i SvT 6/96 kritisk till moderata ungdomsförbundets fokusering på miljöfrågan. Jag skall genast erkänna att jag inte vet något om MUF:s miljöprogram, men min avsikt är heller inte att diskutera det. Vad jag däremot tycker är viktigt att ta upp är Uvells oengagerade och svepande inlägg. Jag håller med Uvell om att det inte finns någon anledning att måla upp en utvecklingshämmad dystopi. Men menar Uvell att utvecklandet av en liberal miljövision är så oväsentligt att man kan nöja sig med oprecisa argument och innehållslösa fraser?

Jag menar att det är djupt otillfredsställande att miljödebatten inte har vidgats från att endast handla om centralstyrda miljöpolitiska ingrepp. Desto angelägnare att utveckla ett slagkraftigt alternativ och komplement. En liberal framtidsvision med en klar miljödimension som lockar och entusiasmerar inte minst de yngre; Det menar jag att både miljön och borgerligheten skulle vinna på. Min tes är f ö att en decentraliserad marknadsmässig miljövision ligger där i princip redo att exploateras.

Miljön har aldrig mått bättre, säger Uvell. Ett fullständigt innehållslöst påstående. I vilka avseenden? Bättre än när och hur?

I motsats till Uvell tänker jag ge några exempel på vad jag åsyftar. Det handlar om ökade halter av tungmetaller i biosystemet, minskad biodiversitet, försämrad kvalitet på mänsklig sperma, en oroande ökning av växthusgaser i atmosfären under hela 1900-talet, för att ta några exempel.

Miljöstörningar i form av externa effekter klarar inte en marknad av att hantera. För att möta detta, särskilt på lokal nivå, har miljöavgifter visat sig användbara. Nu är miljön global och enormt komplex, häri ligger den stora utmaningen (och även den stora möjligheten). Ett globalt och komplext system kan omöjligt centralstyras.

Vad som känns glädjande är att det finns flera områden där ett liberalt perspektiv skulle kunna få en annars statisk miljöpolitik, vars mest visionära grepp är att använda miljöavgifter för att kompensera för de externa effekterna, att vitaliseras och på nytt ta fart. Miljön måste få ett pris.

Totalt minskad resursåtgång ger minskad miljöbelastning och är miljömässigt lika viktigt som att styra resurserna mot miljövänliga alternativ med hjälp av miljöavgifter och lagar. Denna utveckling behöver institutionella förutsättningar som möjliggör och gynnar flexibla anställnings- och företagsformer. Men också ett utbildningssystem som skapar självständiga och handlingskraftiga individer.

På efterfrågesidan har värderingsförändringar och allt kunnigare och självmedvetna konsumenter insett sina möjligheter att påverka miljön. Denna decentraliserade miljöstyrning skapas med avreglering (exempelvis elmarknadens avreglering som möjliggjort val av elproducent och därmed val av elproduktionsform), och aktiv konkurrenslagstiftning. Vidare krävs att institutioner byggs upp som för konsumenterna synliggör produkters och tjänsters miljöinnehåll och därmed underlättar deras totala värdering av det de står i begrepp att köpa. Det kan vara olika typer av certifiering, miljöklassificering (rating) mm.

Det finns således argument för en liberal offensiv i miljödebatten. Det är därför hög tid för vissa att ta upp huvudet ur passivitetens sand och möta miljön och opinionen med en liberal proaktiv miljövision.

Skapandet av denna kan för övrigt vara en viktig del i ett slagkraftigt borgerligt regeringsalternativ.

Erik Ling
Jägmästare
Institutionen för Skog-Industri-Marknad Studier
vid Sveriges lantbruksuniversitet

Vi tror inte på naivt nyliberala resonemang

Det är alltid värdefullt för en statlig kommitté att få synpunkter av de mest skiftande slag och Markus Uvells synpunkter (SvT 2/97) kommer vi att ha användning av i vårt fortsatta arbete.

Vi är dock lite ledsna över att Uvell systematiskt väljer att läsa in andemeningar som inte finns i vårt betänkande. Det är naturligtvis upp till läsaren, även om det omöjliggör en konstruktiv debatt. Nåväl, här följer några tankar och reflektioner på Din text.

Industrisamhället är under avveckling, i alla fall om man räknar antalet människor som arbetar inom tillverknings- och livsmedelsindustrin. Det måste alltså till nya områden och nya tjänster inom befintliga områden där människor kan arbeta. Det är det som är grunden för informationssamhället.

I övergången till informationssamhället kan man välja att låta utvecklingen gå på, utan att reflektera över vart den kommer att gå. Eller, som vi förespråkar, så kan man försöka bestämma vart man vill att utvecklingen ska leda. Vill vi att alla människor ska ha ett arbete kräver det att vi formulerar målet för att uppnå detta.

Ungdomens IT-råd tror att demokratin går att vitaliseras avsevärt. Den genomgår en kris idag med lägre och lägre förtroende som följd. Vår tro på demokratin betyder också att vi tror på politiken. Vi tror inte på naivt nyliberalt resonemang om att var och en är sin egen bäste dräng. Vi tror att det politiskt går att skapa förutsättningar för ett samhälle som tar tillvara alla människors kreativitet och entreprenörskap. Vi tror att det behövs ett starkt välfärdssamhälle för att stödja alla människor i samhället att utveckla det de är duktiga på. Vi tror att detta samhälle går att skapa i en demokratisk dialog där alla medborgare i landet deltar i formuleringen av det samhälle de vill skapa.

Samhällsutveckling och samhällsförändring är för viktigt för att inte omfattas av politiken. Det trodde vi var elementa för demokratiskt sinnade individer i Sverige.

Johan Strid
Ledamot
Ungdomens IT-råd

"Borgerlig hemvist" i 34 år

Från september 1960 till och med valrörelsen 1994, alltså i 34 år, har centerns uttalade mål inför varje val varit att åstadkomma borgerlig majoritet i riksdagen. Hur det kommer att bli inför valet 1998 är väl ännu inte helt klart. Sista ordet är nog inte sagt i den frågan.

Mot denna faktiska bakgrund, riktigheten kan kontrolleras utan större ansträngning, ter sig borgarrådet Sten Nordins beskrivning av centern i Svensk Tidskrifts förra nr inte helt korrekt. Nordin vill göra gällande att centerns "naturliga hemvist" skulle vara i socialdemokratins grannskap. Så var det under 1930-talet och 1950-talet, så långt har Nordin rätt, och då grundades samarbetet på näringspolitiska affärsuppgörelser mellan jordbrukets utövare och socialdemokratin. Jordbrukets ekonomiska och fackliga organisationer var lika involverade i detta samarbete som den politiska grenen, Bondeförbundet.

Efter koalitionens upplösning uppstod ett nytt läge. Bondeförbundet bytte namn och blev ett allmänborgerligt centerparti. Det fick som logisk konsekvens att partiet började utmana socialdemokraterna om den politiska makten. Centern och socialdemokratin började tävla om samma väljare. Det hade man inte gjort under "bondeförbundstiden".

Inför valet 1960 gick folkpartiets Bertil Ohlin och centerns Gunnar Hedlund ut med en gemensam manifestation som gjorde klart att målet för deras partier var att försätta socialdemokratin i minoritet och därmed öppna vägen för ett maktskifte. Inför 1970 års val, Gunnar Hedlunds sista som partiledare, förklarade han att centerns mål var en borgerlig trepartiregering

Det skulle dröja till 1976 innan det målet nåddes. När Sten Nordin beskriver vad som hände under perioden 1976-1982 slarvar han återigen med historieskrivningen. Det skulle leda för långt att redovisa de många turer som omgav regeringskriserna 1978 och 1981, men en faktisk omständighet bör inte få fuskas undan. I varje skede av dessa regeringskriser var det klart uttalade målet för Thorbjörn Fälldin att bevara regeringsmakten inom det borgerliga lägret. Det går därför inte att stämpla centern som borgerligt opålitlig. Det var andra omständigheter som spelade in i samband med regeringskriserna.

I Sten Nordins historieskrivning förefaller det som om en regering utan moderater inte får kallas borgerlig. Det ger intryck av självöverskattning, eller kanske är det en form av önsketänkande.

Carl-Erik Nilsson
F d chefredaktör
Norrtelje Tidning